KATIKA MAHAKAMA KUU YA TANZANIA

MASJALA NDOGO - ARUSHA

MAOMBI YA MAREJEO NA. 29 MWAKA 2020

(Yanayotokana na mgogoro wa kazi Namba CMA/ARS/ARB/197/19)

BAINA YA

PREMIER FOOD INDUSTRIES LIMITED.....MLETA MAOMBI

DHIDI YA

EVA ENDREW MBISE.....MJIBU MAOMBI

HUKUMU

19/04/2021 & 21/06/2021

GWAE, J

Baada ya kutoridhika na uamuzi wa Tume ya Usuluhishi na Uamuzi katika shauri la mgogoro wa kazi namba CMA/ARS/ARB/197/19 mleta maombi amekuja mbele ya mahakama hii na maombi haya ya marejeo akiiomba mahakama hii kurejea kumbukumbu za Tume kuhusu mgogoro huo na hatimae kutengua tuzo hiyo iliyotolewa na Muamuzi Mourice Egbert Sekibila tarehe 03/04/2020.

Mbele ya Tume mleta maombi alilalamikiwa na mjibu maombi kuwa alimuachisha kazi isivyohalali. Tume baada ya kusikiliza ushahidi wa pande zote mbili ilifikia maamuzi kuwa mleta maombi alimuachisha kazi mjibu maombi isivyohalali kwa kuwa mwajiri hakuwa na sababu za msingi za kumuachisha kazi lakini pia mleta maombi hakufuata utaratibu kama sheria inavyomtaka katika

kumuachisha kazi kwani hakukuwa na kikao cha nidhamu kilichokaa na kumtia hatiani mjibu maombi kabla ya kumwachisha kazi. Tume iliona kuwa suala la kuwa na kikao cha nidhamu (disciplinary hearing) ni takwa la kisheria na la ulazima kwa mujibu kwa kanuni ya 12 ya Tangazo la Gazeti la Serikali namba 42 la mwaka 2007 ambalo linapaswa kufuatwa kabla ya kumfukuza kazi mwajiriwa. Na hivyo kukiuka utaratibu huo ni kosa la kisheria na hivyo iliamuliwa na Tume kuwa mleta maombi hakufuata utaratibu wa kumwachisha kazi mjibu maombi na hivyo mjibu maombi aliamriwa kumlipa mjibu maombi Kiasi cha Ksh. 680,168/= pamoja na cheti cha Utumishi.

Ni kutokana na sababu hizi, mleta maombi amekuja mbele ya mahakama hii akiomba marejeo kama inavyoonekana katika maombi yake ambayo yameambatanishwa na kiapo cha wakili wake Bw. Praygod Jimmy Oiso. Katika kiapo hicho wakili alielezea hoja za kisheria zinazotokana na tuzo hiyo kama ifuatavyo;

i. Muamuzi alijielekeza vibaya katika kuchambua ushahidi na hivyo kutoa tuzo ambayo haiendani na ushahidi uliotolewa mbele ya Tume na pande zote mbili.
ii. Muamuzi alijielekeza vibaya kwa kutoa uamuzi ya kwamba mjibu maombi aliachishwa kazi na wakati huo huo mleta maombi alikata fedha iliyotokana na hasara iliyosababishwa na mjibu maombi jambo ambalo sio la kweli.

iii. Muaamuzi alijielekeza vibaya kwa kusema kuwa PW1 mbele ya Tume, alimsaidia mjibu maombi kuandika barua ya kuomba msamaha jambo ambalo haliendani na nyaraka ziliozotolewa mbele ya Tume.

iv. Muamuzi alijielekeza vibaya kwa kusema kuwa kikao cha nidhamu hakikukaa ili hali taratibu zote za kumwachisha kazi mjibu maombi zilifuatwa.

v. Tuzo haiendani na mwenendo mzima wa kesi mbele ya Tume.

Maombi haya yalipingwa vikali na mjibu maombi ambaye alileta kiapo kinzani na kueleza kuwa Tume katika kufikia uamuzi wake pamoja na Tuzo iliyotolewa ilizingatia ipasavyo ushahidi uliotolewa na pande zote mbili. Mjibu maombi aliiomba Mahakama hii kutupilia mbali marejeo haya kwani hayana msingi wowote.

Historia fupi ya shauri hili ni kwamba, mjibu maombi na mleta maombi waliingia katika mkataba wa ajira mnamo tarehe 02/03/2017 katika nafasi ya "Sales Representative". Mjibu maombi alikuwa akifanya shughuli za kuuza bidhaa za mleta maombi Tanzania kwa kuwa makao makuu ya ofisi za mleta maombi yapo nchini Kenya. Hata hivyo mkataba wa ajira ya mjibu maombi ulisitishwa mnamo tarehe 11/06/2019 kwa sababu ya kutokuwa muaminifu pamoja na kiongozi wake ajulikanaye kwa jina la Steve kuficha maovu yaliyokuwa yanatendeka katika ofisi iliyopo Tanzania.

Mjibu maombi hakuridhika na maamuzi ya kuachishwa kazi na alifungua lalamiko lake mbele ya Tume akidai kuachishwa kazi isivyohalali na kuiomba Tume itoe Tuzo ya fidia ya mshahara wa miezi 24, kiinua mgongo pamoja na cheti cha ajira. Shauri lilisikilizwa na kwa mujibu wa ushahidi uliotolewa mbele ya Tume ilielezwa kuwa mleta maombi ni kampuni ambayo inahusika na kutengeneza vitu mbali mbili ikiwemo juisi za aina mbali mbali, nyanya za kopo, jam, pamoja na karanga za kusaga (peanut butter). Kampuni hii ina masoko nchini Tanzania na Uganda na hivyo mjibu maombi aliajiriwa kama muwakilishi wa mauzo ya bidhaa za mleta maombi nchini Tanzania.

Kwa mujibu wa shahidi wa mleta maombi PW1, Joy Kiiri aliyejitambulisha kama Afisa Rasilimali Watu (Human Resource Manager) aliieleza Tume kuwa mleta maombi alipokea malalamiko kutoka kwa mteja wao mkubwa REDAX ambaye alilalamikia wafanyakazi wa mleta maombi ambao wapo nchini Tanzania vilevile mteja huyu pia alitoa taarifa ya kusitisha mkataba na mleta maombi. Ni kutokana na taarifa hii mleta maombi kupitia shahidi PW1 aliwataka mjibu maombi pamoja na kiongozi wake aitwae Steve watoe maelezo juu ya tuhuma hizo na ilibainika kuwa kulikuwa na kiasi cha Tshs. 2,376,400/= ambazo hazikujulikana zilipokwenda ambazo zilikuwa ni fedha iliyokuwa inadaiwa na REDAX lakini vile vile ilionekana kuwepo kwa kiasi cha Tshs. 1,200,000/= ikiwa ni fedha za bidhaa zilizouzwa kwa mteja wao aliyejulikana kwa jina la SHUWARE fedha hizo nazo zilikuwa na

sintofahamu ya wapi zilipokwenda na ni nani aliyezipokea fedha hizo. Maelezo haya yalifuatia vikao viwili ambavyo vilijadili mwenendo wa biashara ya mleta maombi pamoja na malalamiko yaliyotoka kwa wateja wake. Kikao cha kwanza kilikaa tarehe 27/05/2019 na kikao cha pili kilikaa tarehe 11/06/2019. Katika kikao cha kwanza mjibu maombi aliomba kuelezea ukweli wa jambo japo aliomba suala hilo lisimfikie mkuu wake wa kazi Bw. Steve na alieleza kwa namna ambavyo kiongozi wake Bw. Steve amekua akichukua fedha wanazozikusanya kutoka kwa wateja wa mleta maombi na kuwatishia kuwafukuza kazi iwapo watasema chochote. katika kikao cha pili mjibu maombi alikubali kulipa kiasi cha Tshs. 432,400 kinachodaiwa kutoka kwa mteja REDAX lakini pia mjibu maombi alikubali kulipa kiasi cha Tshs. 400,000/= kiasi ambacho alishindwa kuelezea kimeenda wapi baada ya kusema kuwa katika kiasi cha Tshs. 1,200,000/= ambazo zinadaiwa na mteja SHUWARE kiasi cha Tshs. 800,000/= alikipeleka kwa kiongozi wake Bw. Steve na kiasi kilichobaki Tshs. 400,000/= ndizo hizo alishindwa kuzielezea na hivyo kukubali kukatwa katika mshahara wake. Katika muhtasari wa vikao hivi viwili mjibu maombi aliviwekea Saini na walipaswa kusubiri majibu kutoka kwa Mkurugenzi Mkuu wa mleta maombi.

Ushahidi uliendelea kueleza kuwa baada ya taarifa kumfikia Mkurugenzi Mkuu aliamuru mjibu maombi pamoja na kiongozi wake Bw. Steve waachishwe

kazi na walipwe kile kitakachobaki baada ya kukata fedha iliyopotea kutokana na hasara waliyoisababisha.

Wakati wa kusikiliza shauri hili mleta maombi aliwakilishwa na wakili Praygod Oiso wakati upande wa pili uliwakishwa na wakili Anna Mnzava na kwa ruhusa ya mahakama hii marejeo haya yaliwasilishwa kwa njia ya maandishi.

Baada ya kupitia maombi ya marejeo haya, mawasilisho ya pande zote mbili, pamoja na ushahidi uliotolewa na pande zote mbele ya Tume ikiwemo nyaraka mbali mbali mahakama hii kabla ya yote ingependa kukubaliana kwa kiasi kikubwa na tuzo ilivotolewa na Tume.

Ikumbukwe kuwa katika mawasilisho yake mleta maombi aliomba kuondoa hoja namba tatu (iii) na hoja namba tano (v) kama zinavyoonekana katika maombi yake na kuomba kutoa mawasilisho ya jumla kwa hoja zilizobaki. Katika kupitia mawasilisho hayo mahakama hii imeona kuwa ina hoja kuu mbili za kujadili zinazotokana na maombi haya pamoja na mawasilisho ya pande zote; **Moja** ni kuhusu uchambuzi wa ushahidi uliotolewa mbele ya Tume na **Pili** ni Je mleta maombi alifuata taratibu za kumwachisha kazi mjibu maombi ikiwemo kukaa kikao cha nidhamu.

Katika hoja **ya kwanza** nimepitia kwa kina ushahidi wa pande zote mbili pamoja na nyaraka zilizotolewa mbele ya Tume ninachelea kukubalina na uamuzi wa Tume kuwa mleta maombi hakuwa na sababu za msingi za kumwachisha kazi

mjibu maombi. Kwa mujibu wa barua ya kumwachisha kazi inaeleza kuwa sababu kuu ya kumwachisha kazi mjibu maombi ni kushindwa kutoa taarifa za kuwepo matendo ya maovu yaliyokuwa yanaendelea katika ofisi za Tanzania akishirikiana na kiongozi wake Bwana Steve ni kwa sababu hizo ilielezwa kuwa mleta maombi alipoteza imani ya kuendelea kufanya kazi na mjibu maombi. Kwa namna moja au nyingine mahakama inasita kukubaliana na mleta maombi kuwa mjibu maombi alikuwa na wajibu wa kutoa maelezo au taarifa yoyote katika ofisi ya Arusha ikizingatiwa pia kulikuwa na kiongozi katika ofisi ya Arusha ambaye alitajwa kwa jina la Bwana Steven ambaye alikuwa ni "country manager". Na hata katika kikao kilichokaliwa kwa dhumuni la kujadili tuhuma zilizokuwa zinawakabili mjibu maombi na bwana steven, kwa mujibu wa ushahidi wa pande zote mbili, mjibu maombi aliomba kuongea pembeni na afisa rasilimali watu ambapo aliweza kueleza uovu wote ambao ulikuwa ukifanywa na kiongozi wake bwana steven. Mjibu maombi aliomba asitajwe kama yeye ndiye aliye toa taarifa hizo kwa kuwa alikua akimuogopa sana bwana steven ambaye alidai kuwatishia kuwaachisha kazi iwapo watasema kitu chochote.

Vilevile katika kikao kilichofanyika Nairobi ni mjibu maombi ndiye aliyeingilia kati baada ya bwana steven kukataa kuwa hakuchukua fedha na baada ya mjibu maombi kuingilia kati na kusema ukweli mbele yao ndipo bwana steven alikiri kuwa ni kweli alichukua fedha hizo. Kwa maelezo hayo mahakama hii inaona kuwa mleta

maombi hakuwa na sababu za msingi za kumfukuza kazi mjibu maombi, kimsingi mahakama hii imeona kuwa mjibu maombi kwa namna moja au nyingine alitoa msaada mkubwa kwa mleta maombi katika kujua ukweli wa nani aliyehusika kuchukua fedha kutoka kwa wateja wake.

Katika kujibu **hoja ya pili,** mahakama hii itajielekeza katika taratibu zilizofuatwa na mleta maombi kabla ya kumwachisha kazi mjibu maombi. Kutokana na ushahidi uliopokelewa mbele ya Tume ni dhahiri bila kuzungusha maneno kuwa mleta maombi hakufuata utaratibu wa kisheria kabla ya kumwachisha kazi mjibu maombi kama inavyoelekezwa na kanuni ya 13 ya Gazeti la Serikali namba 42 la mwaka 2007.

Kwanza kabisa mleta maombi alipaswa kufanya uchunguzi juu ya tuhuma zilizowasilishwa mbele yake, japo mahakama hii ina jua kuwa sio kila kosa ni lazima lifanyiwe uchunguzi lakini kwa tuhuma zilizohusiana na upotevu wa fedha Mahakama hii inaona mleta maombi alipaswa kufanya uchunguzi ili kubaini kama kulikuwa na haja ya kuita kikao cha nidhamu.

Pili, mleta maombi amedai kuwepo kwa kikao cha nidhamu kilichokaa na kuwatia hatiani mjibu maombi na mwenzake bwana steven, hata hivyo kinaachoonekana katika kumbukumbuku ni kielelezo namba nne (4) ambacho ni kikao kilichokaliwa kujadili malalamiko kutoka kwa wateja wa mleta maombi. Ninanukuu kichwa cha Habari kama kinavyoonekana katika kielelezo hicho,

"Hearing for Eva Mbise on the 27th May 2019 regarding stock reconciliation complaints from Redax distributors"

Kwa kusoma kichwa cha habari hapo juu pamoja na yale yaliyoandikwa katika muhtasari huo ni dhahiri kikao hicho hakikuwa kikao cha kamati ya nidhamu. Kanuni zilizopo katika Gazeti la Serikali Namba 42 la mwaka 2007 zimetoa muongozo wa uendeshaji wa vikao vya nidhamu (disciplinary hearing). Katika kikao hiki ambacho mleta maombi anadai kuwa ndio kilikuwa kikao cha nidhamu kwanza kabisa hakukua na notisi kwa mjibu maombi kuhudhuria kikao hicho Zaidi ya kuwepo kwa barua pepe anazodai mleta maombi kuwa ndio zilikua notisi ambazo pia hazikueleza dhahiri kuwa mjibu maombi alikuwa akiitwa katika kikao cha nidhamu na vile vile hazikuainisha tuhuma alizokuwa anatuhumiwa mjibu maombi Zaidi zilieleza mazungumzo juu ya kusuluhisha malalamiko yaliyowasilishwa na wateja wa mleta maombi.

Vilevile katika kikao hicho hakikutoa maamuzi yoyote kwani ilielezwa kuwa maelezo yaliyotolewa katika kikao kile yangepelekwa kwenye uongozi ambao ndio ulikuwa na amri ya mwisho. Baada ya maelezo hayo kupelekwa katika uongozi mjibu maombi na mwenzake waliachishwa kazi pasipo hata kupata nafasi ya kutoa shufaa zao (mitigation factors). Hii pia sio sahihi na kimsingi mleta maombi hakufuata utaratibu wa kisheria katika kumwachisha kazi mjibu maombi.

Kwa maelezo niliyoyatoa hapo juu, kufikia hapa Mahakama hii inakubaliana na Tuzo iliyotolewa na Tume ambapo mleta maombi alimwachisha kazi mjibu maombi isivyohalali na hivyo atapaswa kumlipa mjibu maombi fidia ya mishahara ya miezi kumi na miwili (12) kama fidia ya kuachishwa kazi isivyohalali. Na iwapo mjibu maombi hakulipwa stahiki zake za kuachishwa kazi, mleta maombi anaamriwa azilipe pia. Malipo yote yafanyike kama Tuzo ya Tume inavyoelekeza. Kwa kuwa mgogoro huu ni wa kikazi, kila upande utagharamikia gharama zake

Inaamriwa hivyo.

HIGH COURT OF TANZANIA

M. R. GWAE
JAJI
21/06/2021